

De negen kruispunten van Mastenbroek

1 D E P A P E K O P

Vermeldingen op kaarten

1787 --
1807 de Papekop
1825 de Papekop
1844 de Papekop
1851 de Papekopsbrug
1868 Papekopsebrug
1897 Papekopsebrug
1975 de Papekop
2000 De Papekop

Omschrijving

Ligging: bij de kruising van de Rijk- of Groenesteeg en de Bisschopswetering.
Object: brug in de Groenesteeg over de Bisschopswetering, met een huis aan de zuidwestzijde, dat in de brugregisters van ca 1725 en volgende jaren wordt aangeduid als 'Papekops huis'.

Naamsverklaring

Papekop is de naam van een 12de-eeuwse veenontginning ten noordwesten van Oudewater, te verklaren als de 'cope' (ter ontginning gekochte concessie) van een religieuze instelling. Het woord 'pape' betekent priester, dat wil zeggen monnik, kanunnik of pastoor. Het zou denkbaar zijn dat de eerste bewoner van het huis uit de omgeving van Oudewater is gekomen, en de naam heeft meegenomen.

Ook vernoeming naar analogie is mogelijk, waarbij met 'pape' niet de bisschop werd bedoeld, maar de prior van het kartuizerklooster op de Sonnenberg, dat omstreeks 1500 de laatste fase van de moeizame ontginning van 's-Heerenbroek in handen had.

Tegelijkertijd is het denkbaar dat het alleen een huisnaam is, verbeeld in een uithangbord met het hoofd van een priester, en bedoeld als spot van de protestantse bewoner jegens de katholieken. Het zou dan eenzelfde soort naam zijn als bijvoorbeeld 'Het Moriaanshoofd'.

Bijzonderheden

Op dit kruispunt ligt nog een tweede brug, namelijk die over de wegsloot aan de noordzijde van de Rijk- of Groenesteeg, als verbinding met de Dijksteeg

richting Lutterzijl. Deze brug heet in de 18de-eeuwse registers van het brugonderhoud *Ulenspegels Brugge* of *Ulenspiegels Brug*. Daarmee is dit de tweede verwijzing in de omgeving van Zwolle naar de volkslegende van Tijn Uilenspiegel, die vanaf het begin van de 16de eeuw over heel noordwest-Europa verspreid is geraakt. De eerste, vaak beschreven plek is de Uilenspiegelbrug in Lierderholthuis. Hier zou de schelm voor een stortregen onder de brug zijn gaan schuilen, om vervolgens de passerende boeren te bespotten in hun doorweekte plunje, terwijl hij zelf tot zijn middel in het water stond.

Niet uitgesloten kan worden, dat deze benaming naar een spotgeest uit de tijd van de godsdiensttwisten samenhangt met de naam 'Papekop'.